

УДК 929Рильський+001.89

Н. В. Широкова

НАУКОВО-ОРГАНІЗАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ МАКСИМА РИЛЬСЬКОГО

У статті розглядається науково-організаційна і громадська діяльність М. Т. Рильського, зокрема його діяльність на посадах директора ІМФЕ АН УРСР, голови Правління Спілки письменників України, голови Українського комітету славістів. Приділяється увага діяльності М. Т. Рильського в галузі славістики (у Всесоюзному слов'янському комітеті, Українському комітеті славістів), а також у редколегіях «Української радянської енциклопедії» та інших виданнях.

Ключові слова: організація науки, Спілка письменників України (СПУ), Всесоюзний слов'янський комітет, Український комітет славістів.

M. T. Rylski's scientific and managerial activity is regarded in particular his activity as the director of the Institute for Art Studies, Folkloristics and Ethnology of the Academy of Sciences of Ukrainian SSR, as the president off the management of the Union off Writers of Ukraine and the president of the Ukrainian committee of Slavists. Special attention is paid for M. T. Rylski's activity in the realm of slavistics (The All-Union Slavonis Committee, the Ukrainian Committee of Slavists), as well as to his participation in the editorial board of the Ukrainian Soviet Encyclopedia and other editions.

Keywords: scientific management, the Union of Writers of Ukraine, the All-Union Slavonic Committee, the Ukrainian Committee of Slavists.

М. Т. Рильський – видатний український культурний і громадський діяч, поет, літературознавець, фольклорист, перекладач. Його перу, крім поезії, яка стала класикою української літератури, належить і чимала кількість перекладів, оперних лібрето, текстів пісень, а також критичні й наукові статті з літературознавства, фольклористики, мистецтвознавства, майстерності перекладу та чималий публіцистич-

ний доробок. Л. Новиченко писав, що «загальноновизнаним є хист Рильського-публіциста, який з особливою силою розкрився в його статтях часів війни та в післявоєнні роки, причому й тут він майстерно володів багатьма реєстрами – від кличної, трибунної патетики до інтимної, добродушно-лукавої розмови “віч-на-віч” з читачем. Нарешті, таке широке поле його діяльності, як літературознавство, критика, фольклористика, багатогранні проблеми перекладацької майстерності, – поле, де Рильський-поет виступав у безпосередній спілці з Рильським-ученим» [Новиченко 1980, с. 3].

М. Рильський завжди мав багато громадських обов'язків, які забирали чимало часу, потребували і віддачі фізичних сил. Він був головою Правління Спілки письменників України (1943–1947 рр.), членом Правління Всесоюзного слов'янського комітету (1946–1964 рр.), членом Правління Спілки письменників СРСР, головою Українського Комітету славістів (1962–1964 рр.), членом Комітету з Державних премій у галузі літератури і мистецтва при Раді Міністрів СРСР [Історія Академії наук Української РСР 1967, с. 397]. Він був також депутатом Верховної Ради СРСР (2-го, 3-го, 4-го і 5-го скликань) та депутатом Верховної Ради УРСР (2-го скликання).

Багато років творчого життя М. Рильського тісно пов'язано з Академією наук України. На початку Великої Вітчизняної війни ІМФЕ, як і інші академічні установи, був евакуйований до м. Уфи, де певний час існував у складі Інституту суспільних наук АН УРСР.

У червні 1942 року у зв'язку з поділом Інституту суспільних наук на кілька окремих установ було створено Інститут народної творчості і мистецтва АН УРСР, куди ввійшли науковці (фольклористи та мистецтвознавці) і творчі працівники (композитори, художники, архітектори). Інститут мав відділи музики, фольклору й образотворчого мистец-

цтва. У листопаді 1942 року директором інституту був призначений М. Т. Рильський, який працював на цій посаді понад 20 років.

Перебуваючи під час евакуації в Уфі (1941–1943 рр.) і в Москві (серпень 1943 – березень 1944 рр.), працівники інституту продовжували досліджувати українську народну культуру та мистецтво, зокрема народну творчість і побут українських переселенців у Башкирії, культуру башкирського народу, фольклор періоду Великої Вітчизняної війни [Історія Академії наук Української РСР 1967, с. 29]. Ще 1943 року в Уфі, де академічні інститути продовжували працювати в евакуації, М. Рильського було обрано дійсним членом Академії наук УРСР. У цьому ж році його плідна поетична праця була відзначена присудженням Сталінської премії за збірки поезій «Слово про рідну матір», «Світова зоря», «Світла зброя» і поему «Мандрівка в молодість».

Ще до війни почалася робота зі складання нового російсько-українського словника, над яким працювали науковці Інституту мовознавства АН УРСР. Завершувати її вже в евакуації Президія АН УРСР доручила членам редколегії – мовознавцям М. Калиновичу і Л. Булаховському та М. Рильському – як літератору. Науковій роботі, безперечно, заважали не тільки важкі умови евакуації, а й нестача багатой картотеки, яку протягом кількох років склали науковці в Києві, та неможливість її поповнення і оновлення. І все ж роботу над словником, що містить 80 тис. слів, було завершено і видано його 1948 року Державним видавництвом іншомовних і національних словників у Москві. На пам'ять про цю подію М. Рильський пише «Сонет про словник» з посвятою Михайлові Калиновичу та Леонідові Булаховському. Як відомо, цей словник у виправленому і доповненому вигляді чотири рази за життя поета і науковця перевидавала Академія наук УРСР. І скрізь на першій

сторінці – імена трьох академіків (М. Калинович, Л. Булаховський, М. Рильський), які доклали багато зусиль, щоб з'явилася така фундаментальна важлива праця.

У 1950 році Рильському було присуджено ступінь доктора філологічних наук, а в 1958 – обрано дійсним членом Академії наук СРСР. Коли його вітали з обранням, він сказав: «Що ж, це означає – більше працювати. Високе звання – високі обов'язки і труд». І продовжував працювати як учений, літературознавець. За свою невтомну працю він був нагороджений орденом Леніна (1955 та 1960 рр.). У 1960 році за збірки «Троянди й виноград» і «Далекі небосхили» поетові було присуджено Ленінську премію.

У червні 1945 року в Україні було започатковано видавничу програму «Золотий фонд нашої літератури», здійснення якої мало на меті поповнити книжковий фонд, скарби якого були знищені під час війни. Як голова СПУ М. Рильський брав активну участь у розробленні й реалізації цього задуму. Уже тоді йшлося про видання творів І. Франка у 25-ти томах, Лесі Українки – у 10-ти, І. Нечуя-Левицького – у 12-ти, П. Куліша – у 10-ти, І. Карпенка-Карого – в 6-ти, Б. Грінченка – у 5-ти. На одному із засідань Рильський запропонував «подумати про список іноземної літератури і літератури братніх народів», а також відновити Держнацменвидав України, який існував до війни. Він підтримував думку про перевидання творів Д. Яворницького, О. Потебні, Д. Багалія. Багато з наміченого було зроблено, а дещо й донині чекає своєї черги.

Дуже плідно Рильський працював в Інституті мистецтвознавства, фольклору та етнографії, де його спочатку було затверджено вченим секретарем – у січні 1942 року, а з грудня того ж року – директором цього багатогалузевого закладу. З перших же днів свого перебування на цій посаді Максим Тадейович безпосередньо займався науковою роботою, ви-

ступав з доповідями на сесіях АН УРСР і пленумах правління СПУ, друкував праці в наукових виданнях і пресі. Ще під час евакуації було підготовлено до друку тритомну «Історію України», «Історію української літератури», мовознавчі праці, уже згаданий «Русско-украинский словарь».

Вагомим був у той період і внесок очолюваного М. Т. Рильським інституту: проведено експедиції та зібрано матеріали для монографії «Українці в Башкирії», підготовлено праці «Український радянський фольклор» і «Башкирський музичний фольклор». Поміж актуальних тем інституту було збирання і вивчення фольклору років війни. Більша частина зібраного матеріалу ввійшла до збірника «Українська народна поезія про Велику Вітчизняну війну», виданого АН УРСР за редакцією М. Рильського 1953 року.

Ім'я видатного поета і науковця стоїть (серед членів редакційної колегії) на початку ще двох монументальних праць – тритомного «Русско-украинского словаря» (1968) та 11-томного «Словника української мови» (тут тільки на першому томі). За роботу над російсько-українським словником поміж інших учених М. Рильський удостоєний звання лауреата Державної премії УРСР у галузі науки і техніки (посмертно).

Директор інституту, відповідальний редактор монографій працівників цієї науково-дослідної установи та журналу «Народна творчість та етнографія», член редколегії (у різні роки) журналів «Славяне», «Дружба народів», «Вітчизна», «Всесвіт», «Літературної газети», член комітету з Ленінських премій у галузі літератури і мистецтва, член ряду вчених рад. А ще редагування рукописів і друкованих матеріалів, обов'язки члена видавничої ради Держкомлітвидаву України і редколегії Української Радянської Енциклопедії – такою була колосальна робота поета-академіка.

Ще на початку 1930-х років була спроба підготувати і видати Українську Радянську Енциклопедію (УРЕ). Проте

в умовах того часу редакційна колегія не змогла виконати своє завдання, і робота над підготовкою енциклопедії припинилася.

Відповідно до постанови ЦК КП України і Ради Міністрів УРСР від 18 грудня 1957 року «Про видання Української Радянської Енциклопедії», при Президії Академії наук УРСР було створено на правах науково-дослідної установи Головну редакцію Української Радянської Енциклопедії на чолі з головним редактором УРЕ М. П. Бажаном. У складі Головної редакційної колегії УРЕ в різний час були провідні науковці Академії наук УРСР, серед яких і М. Т. Рильський [Історія Академії наук Української РСР 1967, с. 159–160].

Протягом 1958–1959 років було оформлено науково-редакційний колектив Головної редакції УРЕ в складі 25 редакцій і відділів, у тому числі науково-галузевих редакцій: археології та етнографії; літератури, мови та фольклору; мистецтва та ін. М. Рильський прискіпливо вникав у роботу над УРЕ, вкладав багато знань і досвіду, але водночас не полишав роботи ні літературної, ні наукової. Протягом 1951–1964 років вийшло друком одинадцять окремих видань дослідницьких і критичних праць М. Рильського. Це збірки статей і монографічні дослідження, наприклад «Героїчний епос українського народу», «Література і народна творчість», «Про мистецтво», доповідь на Міжнародному з'їзді славістів «Художній переклад з однієї слов'янської мови на іншу» та ін. Це свідчить про те, що «Рильський таки був ученим, глибоким знавцем не тільки літератури – вітчизняної і світової, але й народної творчості, музики, театру, знавцем, до чийх думок, порад і зауважень прислухалися найвидатніші спеціалісти з відповідних галузей знання. Інша справа – сам стиль його статей і розвідок, в яких завжди відчувався поет з своєю особливою художницькою проникливістю в предмет, з своїм суб'єктивним – у хорошому розумінні – ставленням

до нього, з своїм образним, емоційним, а часом і справді вогнистим способом викладу» [Новиченко 1980, с. 4].

Багатий творчий доробок М. Рильського може стати в пригоді й сучасним мистецтвознавцям, дослідникам театру, музики та кіно. Його статті про видатних майстрів сцени (таких як Кропивницький, Саксаганський, Бучма, Заньковецька), композиторів (Лисенко, Шопен, Бетховен та ін.), виконавців-співаків (Литвиненко-Вольгемут, Козловський та ін.), улюбленого кінорежисера О. Довженка, якому присвячено кілька статей, є свідченням широти мистецьких уподобань і багатогранності таланту автора.

«Цим і визначається своєрідний характер роздумів поета про людську красу і красу мистецтва, про багатство людської особистості і розквіт людської індивідуальності; про місце в житті людини, незалежно від її фаху, мистецтва й про естетичні проблеми творчого процесу митця; про традиції і новаторство, про музу – натхненницю справжньої творчості й моду – умовну і скороминущу красивість; про одвічну боротьбу нового з старим у мистецтві, про класику і сучасність; народність і національний характер нашого мистецтва, високі громадсько-художні цілі й обов'язки митця та про риси майбутнього» [Йосипенко 1962, с. 6]. Статті про мистецтво та митців М. Рильського свідчать не лише про глибоке знання творчого процесу, а й про повагу до праці митців, яким вони присвячені, та можуть бути взірцем для інших мистецтвознавців. Тож доцільно буде навести уривки з різних статей про мистецтво: «Усе моє свідоме життя слово “Саксаганський” було для мене символом високої майстерності»; «Якщо і збереглись фонографічні валки з записами монологів і співів Панаса Саксаганського, то дадуть вони молодшим нашим сучасникам дуже часткове уявлення про його майстерність у слові, а майстерність гриму, жесту, поз, уміння одягатися, манери триматися на

сцені ніякі фотографії ані зарисовки, звичайно, не можуть передати»; «Майстерність комедії доведена була Саксаганським до рівня досконалої віртуозності, в якій – поряд з гримом, з “обігранням речей” на сцені, з безпомилковим почуттям партнера і ансамблю – перше місце займала подача фрази» [Рильський 1986, XV, с. 197–199]. Це стаття «Брати Тобілевичі», присвячена корифею української сцени.

Кілька статей М. Рильський присвятив Олександрові Довженку, якого поважав і яким захоплювався. «Змолоду вчитель, художник, потім кіносценарист і кінорежисер, письменник – прозаїк, памфлетист, драматург. Це все так і це не покриває всього Довженка, і все це у нього перепліталось, і на всьому цьому лежала печать неповторної індивідуальності творчої людини»; «Довженко не боїться – як і ніколи не боявся – надмірностей, перебільшень, зовні неправдоподібних ситуацій, бо під тим усім криється в нього велика правда життя» («Поема про людину»). У статті «Олександр Довженко» М. Рильський пише, що «Довженкові, як мало кому навіть із дуже визначних художників і громадських діячів, властива була непохитна щирість і цільність. Довженко-художник, Довженко-людина, Довженко-громадянин – це було одно, це була гармонія, яку рідко коли можна зустріти»; «Все, що робив Довженко, викликало такий жвавий обмін думками, такі часом і суперечки, які викликають тільки серйозні й великі творчі явища» [Рильський 1986, XV, с. 230].

Рильського з Довженком пов'язувала багатолітня дружба, тому він тяжко переживав нападки на нього і на його фільми та після смерті кінорежисера вперто відстоював його право на отримання Ленінської премії.

М. Рильський створив цілу галерею образів видатних митців минулого і сучасного. Це – корифеї українського театру М. Заньковецька, П. Саксаганський, М. Садовський, М. Кро-

пивницький; також є праці про Бетховена, Шопена, Лисенка, Козловського та інших композиторів і співаків; народним співцям Остапу Вересаю, Михайлу Кравченку і Єгору Мовчану присвячено «Триптих про кобзарів». У кількох працях йдеться про творчість і особистість видатного композитора Л. Ревуцького.

У статті про Левка Ревуцького «Майстер і вчитель» Рильський відзначає, що видатний композитор самовіддано виховував гідну творчу зміну. Те саме можна сказати і про Максима Тадейовича, який постійно брав участь у нарадах і семінарах молодих письменників, серед яких були Михайло Стельмах, Андрій Малишко, Кость Герасименко, Платон Воронько, Олександр Підсуха та ін. У своїй роботі з молоддю він дотримувався того принципу, що їй потрібно «надмірно не захвалювати», але й не накривати «мокрим рядном». Рильський говорив, що молодь потребує тільки одного – «розумної любові». «І молоді митці шукають. Цілий загін молодих поетів і в Росії, і на Україні стоїть під знаком шукань. Уважний і чуйний читач розрізнить серед цих шукань і шлях до справжніх знахідок, і скороминуще шумування та лушпиння “новаторства заради новаторства”. Не думаю, щоб нашу поетичну молодь треба було надмірно “захвалювати”, але ж ніяк не варто й накидатися на неї “мокрим рядном”. Обидва способи однаково шкідливі. Молодь потребує одного: розумної любові» [Рильський 1988, XVIII, с. 621].

Глибину, дієвість і внутрішню красу цієї «розумної любові» можна було побачити в різних формах його спілкування з літераторами і науковцями – це передмови до книжок та окремих публікацій, рецензії, публічні виступи на нарадах, семінарах, конференціях, читання книг і рукописів молодих авторів, а також особисті зустрічі й розмови, своєрідні усні консультації. До цього треба додати постійну турботу вже як директора академічного інституту про підготовку науко-

вих кадрів: мистецтвознавців, фольклористів, етнографів. За життя М. Рильського під його керівництвом і за його консультацією було підготовлено близько 70 кандидатів і понад 10 докторів наук.

Як згадує В. А. Юзвенко, яка свого часу була аспіранткою М. Рильського, учений надмірно не опікав дисертанта, а його авторитет уже сам був організаційним началом роботи, він «власним прикладом навчав високим моральним і етичним якостям радянського вченого, умінню проникнути в саму досліджуваних проблем, працювати з “вогником”, “самовіддано, не шкодуючи сил...”» [Ільєнко 1995, с. 342].

Відомий літературознавець Г. Вервес писав, що М. Рильський і О. Білецький прищепили йому любов до культури зарубіжних слов'янських народів, інтерес до славістики. «Коли я працював над кандидатською дисертацією про Адама Міцкевича, Рильський щедро допомагав мені, ділився зі мною своїми знаннями, дозволив користуватися книгами його бібліотеки. Прислані йому з Польщі статті або дослідження про автора “Пана Тадеуша” він негайно передавав мені. І з того часу я не видавав жодної книжки без участі Максима Тадейовича: він благословляв їх то як редактор, то як рецензент, то просто як читач. Я горджуся цією допомогою, безмірно щасливий, що мені випала доля працювати з ним, як він не раз говорив, “на слов'янській ниві”» [Вервес 1994, с. 307].

М. Т. Рильський як літературознавець, перекладач і науковець багато уваги приділяв вивченню культури слов'янських народів, дослідженню і пропаганді української культури. Його зусилля і творча праця сприяли співробітництву з ученими інших слов'янських країн та інтересу до культури слов'янських народів в Україні.

У 1958 році в Москві відбувся IV Міжнародний з'їзд славістів, у роботі якого взяли участь співробітники інститутів літе-

ратурознавства, мовознавства і мистецтвознавства – зокрема з питань фольклористики та етнографії виступили такі відомі українські вчені, як К. Г. Гуслистий, Ф. І. Лавров, Г. С. Сухобрус, В. С. Бобкова, А. М. Кінько, П. Д. Павлій та ін. [Рильський 1988, XVIII, с. 214].

У роботі цього з'їзду взяв участь і М. Рильський, який виголосив доповідь «Героїчний епос українського народу». Проілюструвати свій виступ про українські народні думи та історичні пісні автор запросив відомого кобзаря Є. Мовчана. Делегати були в захваті від цього виступу. У своїх нотатках зі з'їзду славистів «В атмосфері дружнього співробітництва» М. Рильський писав: «Під час моєї доповіді про героїчний епос виступив з козацькою думою “Невільничий плач” і власною піснею “Ниво моя” наш кобзар Є. Мовчан. Наступного дня тов. Мовчан виступив на з'їзді перед ширшою аудиторією. Спів кобзаря справив на присутніх величезне враження. Один з делегатів з'їзду – не пам'ятаю, хто саме – порівняв “Невільничий плач” з музикою Бетховена. Гості з Болгарії казали, що ця дума нагадала їм їх рідні пісні, довела їх до сліз» [Рильський 1988, XVIII, с. 214].

З ім'ям Максима Рильського також пов'язана і та робота, що велася в Україні зі збирання, вивчення, систематизації та публікування фольклорних матеріалів. Великою заслугою М. Рильського як фольклориста є залучення наукових сил фольклористів і етнографів з усієї України, відновлення і розгортання подальшої роботи Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН УРСР. Фонди Інституту, які значно постраждали під час війни, у післявоєнні роки поповнювалися і відновлювалися співробітниками інституту, серед яких – відомі фольклористи професор П. М. Попов, П. Д. Павлій, А. М. Кінько, Ф. І. Лавров, М. С. Родіна, Г. С. Сухобрус, В. Г. Хоменко, В. С. Бобкова, М. П. Ліждвой та ін. Багато співробітників виховувалися і зростали як дослідники народної

творчості саме в стінах ІМФЕ, плідно працювали в ньому протягом багатьох років.

Наукові експедиції в різні кінці республіки, наради і конференції фольклористів та інших учених, організовані й проведені Інститутом, безперечно, мають велике значення і для розвитку фольклористики як науки, і для розвитку самої народної творчості. Чи не найбільшим досягненням науковців ІМФЕ, очолюваного М. Т. Рильським, було завершення багаторічної роботи над двотомним виданням з історії української народної творчості («Українська народна творчість», перший том – дожовтневий період, другий том – радянський період). Ця праця знайшла загальне визнання серед дослідників фольклору, вчителів, студентів, широкої читацької громадськості. Аналізуючи цю книжку, можемо зробити висновок, що вона є не лише навчальним посібником, а великою мірою – самостійним дослідженням, здійсненим колективом науковців Інституту [Максим Рильський 1960, с. 242].

Без адміністрування і зайвої метушні, спокійно і розважливо М. Т. Рильський, поет-академік, як часто його називали, спрямовував роботу Інституту, ростив наукові кадри, запалюючи весь колектив власним прикладом.

За кілька повоєнних років колектив ІМФЕ опублікував у різних видавництвах ряд цінних збірок української народної творчості, чим сприяв популяризації кращих її зразків, та залучив до її дослідження широке коло науковців.

За цей час інститут підготував і опублікував також три томи «Наукових записів» (Т. 1–2 – 1947 р., Т. 3 – 1954 р.), а протягом наступних років колектив його співробітників разом зі збирачами та дослідниками на місцях зібрали стільки цікавого матеріалу, що з 1957 року стало можливим відновлення видання в Україні журналу «Народна творчість та етнографія» (обсяг – 12 др. аркушів з періодичністю 4 номери на рік). Безперечно, у проведенні багатьох заходів, пов'язаних зі збиран-

ням, публікацією, дослідженням поетичної творчості нашого народу, була велика заслуга М. Т. Рильського

М. Рильський постійно закликав колег-учених і аматорів до збирання і публікації фольклорних творів, до глибокого і вдумливого їх вивчення: «Візьмемо для прикладу кілька проблем: взаємовплив радянської народної творчості і радянської літератури; нове і традиційне в сучасному фольклорі; поетика в нашій народній творчості, художні особливості сучасної народної прози, радянські частушки та коломийки, особливості їх форми в порівнянні з російськими частушками, перегук українського фольклору з фольклором інших народів СРСР; образна система в сучасній народній поезії; особливості віршування сучасних пісень в порівнянні з піснями дожовтневими; мова сучасного фольклору...» [Максим Рильський 1960, с. 243]. Тут названо лише кілька проблем, а їх – море, як казав Рильський.

Широка, всебічна освіченість, енциклопедизм були однією з визначальних рис М. Рильського. А ще він був людиною не тільки вимогливою, а й щирою та дуже доброзичливою, про що часто згадують і його друзі, і просто знайомі та співробітники. Микола Гудзій зазначав про нього: «Максим Тадейович Рильський – чи не найдоброзичливіша людина, яку мені довелося зустрічати в житті. Він любить людей так само, як вони люблять його, і з готовністю та душевною щирістю йде назустріч їх потребам і турботам. Він добрий і чуйний громадянин, що по-пушкінськи радіє з успіхів не лише своїх друзів, але й недругів, якщо взагалі вони в нього є. Йому чужа не тільки професіональна заздрість до удач інших, але також і бажання суперництва з кимось із своїх співбратів по перу чи суспільному становищу» [Гудзій 1960, с. 39].

Максимові Тадейовичу були чужими почуття винятковості, вип'ячування своїх заслуг, хизування своєю «вищістю» – таланту, становища, авторитету. Він ніколи не «тиснув» цим

на своїх співрозмовників, а, відчуваючи цю «вищість», використовував її для утвердження справедливості й добра. Його демократизм, увага до праці інших, повага до особистості яскраво виявлялися в колективі інституту, який він очолював. В. А. Юзвенко, яка на той час була вченим секретарем ІМФЕ АН УРСР, згадує, що він жив radoщами своїх співробітників, а їхні невдачі сприймав як власні. Виняткова скромність, простота і ширість, доброзичливість, уважність і глибока повага у ставленні до людей – це ті високі морально-етичні риси характеру М. Т. Рильського, вченого й учителя, що гідні подиву і наслідування.

Він умів слухати співрозмовника, не дозволяв собі жодного нещирого слова на чийсь адресу, об'єктивно оцінював заслуги своїх колег, був завжди уважним до особистості, до чужої праці та думки. А його критичні зауваження були завжди аргументованими й доцільними, без зверхності, безапеляційної категоричності та менторства. Незважаючи на свою лагідну вдачу, Максим Тадейович міг обуритися чієюсь непорядністю та бути навіть непримиреним, гнівним. Це найчастіше спричинювалося не особистою образою, не самозахистом, а непоступливою обороною громадських інтересів, піклуванням про загальну справу.

Творчий дух у колективі, взаєморозуміння і мобільність – усе це зберігалося в Інституті завдяки його незмінному директору, Максиму Тадейовичу Рильському, понад 20 років.

ЛІТЕРАТУРА

Вервес Г. Он жил среди нас // Воспоминания о Максиме Рильском. – К., 1984.

Гудзій М. На радість людям // Максимові Рильському. – К., 1960.

Льєнко І. Жага. Труды і дні Максима Рильського : документальний житєпис. – К., 1995.

Йосипенко М. Думки поета // *Рильський М.* Про мистецтво. – К., 1962.

Історія Академії наук Української РСР. – К., 1967.

Максим Рильський. – О., 1960.

Новиченко Л. Критична проза поета // *Рильський М. Т.* Статті про літературу. – К., 1980.

Рильський М. Зібрання творів : у 20 т. – К., 1986. – Т. 15; 1988. – Т. 18.

Українська народна поетична творчість. – К., 1958. – Т. 1.

В статье рассматривается научно-организационная и общественная деятельность М. Т. Рильского, в частности его деятельность на должности директора ИИФЭ АН УССР, председателя Правления Союза писателей Украины, председателя украинского комитета славистов. Уделяется внимание деятельности М. Т. Рильского в области славистики (Всесоюзный славянский комитет, Украинский комитет славистов), а также в редколлегиях УСЭ и других изданий.

Ключевые слова: организация науки, Союз писателей Украины (СПУ), Всесоюзный славянский комитет, Украинский комитет славистов.